

Vanhusneuvoston kokous 9/2019

Aika: 11.12.2019 klo 12.30-15.18

Paikka: Valtuustotalo, Kokoomuksen ryhmähuone

Kutsutut:

Puheenjohtaja

Olli Männikkö

Jäsenet

~~Marja-Liisa Lahtinen~~

Kaija Viitakoski

Gustav Båsk

Kerttu Perttilä

~~Kalevi Kivistö~~

Antero Krekola

Matti Passinen

Katri Rannisto

Hannu Viitanen

Anu Helle

Lasse Hoffman

Riitta Lahikainen

Pentti Walkama

Asiantuntijajäsenet

~~Susanna Tommila~~

Matti Lyytikäinen

Kari Sirviö

Sirkku Wallin

Kh:n edustaja

~~Maria Guzenina~~

Sihteeri

Maria Rysti

Muut:

Johanna Mätäsaho (asiat 1-5)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.38

2. Kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin osallistajat sekä kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

3. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin työjärjestys lisäyksillä muissa asioissa.

4. Pöytäkirjantarkastajan valinta

Valitaan Matti Passinen pöytäkirjantarkastajaksi puheenjohtajan lisäksi.

5. Lausuntopyyntö suun terveydenhuollon palvelusetelipilotista

Konsultti Johanna Mätäsaho esitteli asiaa.

Espoon kaupungin terveysterveyspalvelut pyytää Espoon vanhusneuvostolta lausuntoa suun terveydenhuollon palvelusetelipilotista. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 31.5.2017, ettei Matinkylän terveysterveysaseman peruskorjausta toteuteta. 25.9.2018 sosiaali- ja terveyslautakunta päätti, että Matinkylän suun terveydenhuollon palvelut järjestetään ostopalveluna ja kehotti käynnistämään palvelusetelipilotin valmistelun. Valmistelussa oli arvioitu myös uuden, kaupungin oman hoitolan rakentaminen Matinkylään Isoon Omenaan.

Pilotin tarkoituksena on kokeilla palvelusetelin toimivuutta palvelujen järjestämiseksi Matinkylän alueella, parantaa suun terveydenhuollon palveluiden saatavuutta, saada tietoa ja osaamista monituottajamallista, sekä palvelusetelitoiminnan laajentamisen mahdollisuuksista koko Espoon alueelle. Lisäksi pilotissa halutaan järjestää palveluita hyödyntäen verkostomaisesti olemassa olevia tila- ja muita resursseja. Pilotointiaika on 3.8.2020 - 31.12.2021.

Valmistelussa on moniammatillisen tiimin lisäksi ollut eri-ikäisistä espoolaisista koostunut asiakasraati ja suunnitelmaa on esitelty Matinkylä-Seuralle sekä sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Sosiaali- ja terveyslautakunta tulee päättämään 23.1.2020 kokouksessaan setelin käyttöönotosta, setelin arvosta ja palvelujen sallittuun hinnoitteluun liittyvästä enimmäishinnasta (kattohinta). Ennen lautakunnan käsittelyä valmisteleva työryhmä haluaa kuulla Espoon vanhusneuvoston mielipiteen palvelusetelipilotista ja kuinka voimme parantaa suun terveydenhuollon palvelusetelin käytettävyyttä iäkkäiden ihmisten näkökulmasta.

Prosessi: asiakas ottaa yhteyttä suun terveydenhuollon asiakaspalveluun. Jos ilmenee, että asiakas sopii palvelusetelipilottiin, hänelle tarjotaan palveluseteliä. Asiakas voi myös kieltäytyä palvelusetelistä, jolloin hänelle tarjotaan kaupungin suun terveydenhuollon palvelua. Jos asiakas valitsee palvelusetelin, hän saa halutessaan sähköisen palvelusetelin tai paperisen palvelusetelin postitse. Asiakas varaa itse ajan yksityiseltä palveluntuottajalta. Pilotissa sovitut palveluntuottajat toimivat Suur-Matinkylän alueella. Asiakas voi asua millä tahansa Espoo alueella. Palvelusetelillä voi saada suun perustutkimuksen, enintään kaksi ehkäisevää/parodontologista toimenpidettä ja enintään kolmen hampaan hoidon. Pilotoitavaan palveluseteliin eivät kuulu päivystyspalvelut, protetiikka, parentakisko, oikomishoito tai kirurgia.

Asiaksmaksu muodostuu asiakkaan omavastuuosuudesta, joka maksetaan suoraan palveluntuottajalle. Espoo asettaa palveluntuottajille kattohinnat. Hinta voi olla edullisempikin kuin Espoon omassa hoitolassa. Tällöin se vähentää asiakkaan omavastuuosuutta.

Pilotin suunnittelun lähtökohtana on ollut muun muassa setelin käytön helppous ja nopeus asiakkaalle sekä asiakkaan maksettavaksi tukevan omavastuuosuuden vertailu eri palvelusetelituottajien ja kaupungin hoitoloiden välillä.

Pilotti toteutetaan tietoteknisillä ratkaisulla. Pilotti noudattaa palvelusetelilainsäädäntöä. Pilotti ei vaikuta kaupungin henkilöstön määrään.

Käsittelystä: Kysymys: palveluseteliesityksissä ei mainita, etteivät palvelusetelimaksut kerrytä hoitomaksujen maksukattoa. Vastaus: hammashoito ei kerrytä maksukattoa. Kysymys: onko Matinkylässä riittävästi hammashoitoloita? Vastaus: Matinkylän alueella on 7 toimijaa, joiden kanssa on käyty markkinavuoropuhelua. Kysymys: jos palveluseteli jää käyttämättä, kuka joutuu maksamaan? Vastaus: kukaan ei maksa, ellei palvelua käytetä. Kysymys: onko palveluntuottajissa mukana iensairauksien erikoislääkäreitä? Vastaus: lähtökohtana on luvan saanut hammaslääkäri tai suuhygienisti. Kysymys: pilotissa varmaankin tehdään selvitystä taloudellisista vaikutuksista ja asiakastyytyvyydestä? Vastaus: kyllä. Kysymys: kokeilu tulee varmaankin parantamaan väestön suunterveyden tilaa. Seurataanko, paraneeko myös muu terveydentila? Vastaus: hyvä ajatus, mutta esittelijä ei tiedä, onko tällainen selvitys jo päätetty. Ehdotus viedään eteenpäin. Kysymys: onko pilotti vain puoli vuotta, aika lyhyt ajanjakso, jotta haluaisi vaihtaa hammashoitolaan? Vastaus: diassa oli kirjoitusvirhe, pilotti jatkuu vuoden 2021 loppuun asti. Kysymys: onko palveluseteli tulosidonnainen? Vastaus: ei ole.

Päätös: merkittiin tiedoksi esitys.

6. Aloitteita vanhusneuvostolle

6.1 Kuntalainen on huolestunut kuumista kesistä ja toivoo vanhusneuvostoa toimimaan, jotta liikuntakyvyttömät iäkkäät kodeissa ja hoivakodeissa saavat helpotusta kuumilla säillä.

Päätös: aloite tulee osin vastatuksi hoivakotien viilennykseen liittyvän valtuustoaloitteen vastineessa.

6.2 Kuntalainen toivoo, että sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelutuen yhden matkan kaupungin korvaama kustannus olisi suurempi kuin 21 euroa, ja että tätä asiaa edistetään. Aloite on saatu puhelimitse.

Päätös: Sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt syksyllä 2019, että sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelutuen korvaus nousee 25 euroon/kyyti

vuonna 2020. Aloituksen tekijä ei halunnut erillistä vastausta.

6.3 Aloite yli 75 v ajokortin uudistamisesta. Ajokorttiin liittyvä lääkärinlausunto on joko vietävä Traficomien toimijan AjoVarman asiakaspalveluun tai lähetettävä sähköisesti sinne. Potilastieto on huonosti Traficomien käytössä. Aloitteessa ehdotetaan, että Espoon terveystaluuissa otetaan käyttöön sähköinen vaihtoehto. Todettiin keskustelussa, että lääkärintodistus pitäisi saada Oma Kantaan, jotta asiakas voisi hoitaa asiansa sähköisesti.

Päätös: aloite on kannatettava. Puheenjohtaja on jo keskustellut asiasta perusturvajohtajan kanssa, joka on luvannut selvittää asiaa. Lähetetään aloite valmisteluun.

7. Vanhusneuvostolta pyydettävät lausunnot sosiaali- ja terveystalukuntaan/ Matti Lyytikäinen

Matti Lyytikäinen esitteli lausuttavia asioita:

7.1 Tehostetun palveluasumisen asiakkuuskriteerit

Kyseessä on melko pieni muutos asiakkuuskriteereihin. Päivitys johtuu siitä, että vanhusten palveluissa on myös muistipalvelukeskusten tehostettua palveluasumista, joka eroaa muusta tehostetusta palveluasumisesta. Muistipalvelukeskukset ovat tällä hetkellä Taavin ja Viherlaakson muistipalvelukeskukset. Asiakasohjauksessa ei tapahdu muutosta. Päivityksessä muutetaan termi hoiva-asuminen tehostetuksi palveluasumiseksi. Lisäksi päivitetään muutamia yksityiskohtia.

Käsittelyt: Kysymys: miten Nestoria on resurssoitu, kun uusi toimintamalli tulee voimaan? Miten muistisairas asiakas voi tehdä valintoja, jos hänellä ei ole läheisiä? Vastaus: jos ei ole läheisiä, niin asiakas saa apua ja tukea tai tarvittaessa viranomaisen tekee ratkaisun hänen puolestaan. Vuoden 2020 talousarviossa on varattu 4 vakanssia Nestoriin lisää, tosin ei pelkästään tähän toimintaan. Tälläkin hetkellä Nestorissa on tehty ohjausta tehostettuun palveluasumiseen. Työmäärä prosessissa säilyy kutakuinkin ennallaan. Kysymys: eikö niin, että Nestorista saa tarvittaessa apua valintaan, jos ei pysty itse toimimaan? Vastaus: jossain tilanteessa palveluohjaajat kokevat, että he ovat jäävejä neuvomaan palveluntuottajista. Tätä parannetaan. Lisäksi on tarkoitus ottaa käyttöön advisor -tyyppinen työkalu. Kysymys: onko ruotsinkielistä muistisairaiden yksikköä? Vastaus: on kilpailutettu ruotsinkielistä tehostettua palveluasumista, ja niissä on myös lyhytaikaista hoivaa. Kysymys: löytyykö kriteerit täyttäviä itsevalitsevia muistisairaita asiakkaita? Vastaus: jos asiakas ei pysty valitsemaan, joko omainen tai viranomaisen valitsee hänen puolestaan. Kysymys: onko huomioitu, että perillisen näkemykset voivat olla aivan poikkeavat asiakkaan näkemyksistä? Muistisaira ei pysty tekemään päätöstä. Voiko seurata, kuinka moni tarvitsee Nestorin apua? Vastaus: Nestorin tukee tarvittaessa.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti pöytäkirjan liitteenä oleva vanhusneuvoston lausunto.

7.2 Yhteenvedo kotihoidon valinnanvapauspilotista

Valinnanvapauspilotti toteutettiin osana kotihoidon kehittämisohjelmaa 2017-2018, se jatkuu vielä vuoden 2019 loppuun. Pilottiseteli on ollut palvelusetelin ja ostopalvelun välimuoto. Pilottisetelissä oli tuottajilla hintakatto. Asiakkaan omavastuu oli kotihoidon asiakasmaksun suuruinen, jonka asiakas maksoi kaupungille.

Pilotilla haluttiin saada tietoa:

- 1) valinnanvapausmallin vaikutuksista palvelujen järjestämisen prosesseihin
- 2) asiakkaiden ja palveluntuottajien käyttäytymisestä uudessa valinnanvapausstilanteessa
- 3) PSOP-järjestelmän hyödynnettävyydestä nykyistä monipuolisemmin valinnanvapausmallien hallinnoinnin työkaluna.

Pilotin kohderyhmä oli noin 150 asiakasta. Vain 34 asiakasta valitsi yksityisen palveluntuottajan. Pilottiin osallistui 10 palveluntuottajaa.

Kokemuksia: asiakkaiden ja myös palveluntuottajien ohjaaminen vaati runsaasti panosta. Lisäksi asiakkaat ja omaiset tarvitsevat paljon aikaa valinnan tekemiseen. Palveluntuottajat olivat tyytyväisiä malliin, ja asiakkaista 75% antoi kiitettävän tai hyvän arvosanan saamastaan palvelusta.

Oppeja: pilotilla saatiin paljon uusia ja pieniä palveluntuottajia mukaan palvelujen tuottamiseen. Pilottisetelin toimintamalli mahdollistaa palvelusetelin käytön myös pienituloisilla ja paljon palveluja tarvitsevilla, koska asiakas maksoi kaupungille säännöllisen kotihoidon asiakasmaksun eikä asiakas joutunut maksamaan omavastuuta palveluntuottajalle. Lautakunnalle esitetään, että se kehottaa vanhusten palveluja kehittämään pilotin kokemusten perusteella uudentyyppisen palvelusetelin palveluvalikkoon.

Käsittelystä: valinnanvapauspilotteja tuntuu olevan paljon eri toiminnoissa.

Kysymys: onko kyseessä rakenteellinen muutos vai henkilöstöpulaan

vastaaminen? Onko asiakaslaatua ja saatavuutta selvitetty tarkemmin?

Tarvitaan arviointia palvelujärjestelmän kannalta. Onko kustannusvaikutuksista

tietoa? Vastaus: muun kuin kunnallisen kotihoidon valinneiden asiakkaiden

määrä oli sen verran pieni, että arviointi ei ehkä tuottaisi tarpeeksi tietoa. Miksi

määrä oli niin pieni? Vastaus: ei ehkä osattu ohjata asiakkaita riittävästi. On

olemassa kattavampia selvityksiä. Väliarviointivaiheessa arvioitiin kustannuksia,

jolloin todettiin, että yksityisen tuottama palvelu oli edullisempaa. Kysymys:

Espossa on tavoitteena, että 5 tutuimman hoitajan osuus on 60% käynneistä.

Onko pilottisetelillä voitu vaikuttaa tähän? Vastaus: pienillä yrityksillä on

mahdollisuus lisätä tutuimpien hoitajien osuutta. Kommentteja: kestää kauan

ennen kuin opitaan hyödyntämään valinnanvapausmallia. Kokeilujen aikaa

kannattaisi pidentää.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti pöytäkirjan liitteenä oleva vanhusneuvoston lausunto.

8. Vanhusneuvoston toimintasuunnitelman 2020 täydentäminen

Todettiin, että toimintasuunnitelma täydentyy jatkuvasti.

Lisäyksiä:

- Kulkukeskus (maalis-/huhtikuulle)
Tulee kokeiluun keväällä, kokeilun seuraaminen
- Omaishoito
seurataan, miten toimii
- Espoon sairaala (elokuu)
Osastojen käyttöaste on korkea, seurantaan toiminnan sujumista
- Tapiolan opastetilanteen seuranta (alkuvuoteen)
Kutsutaan projektipäällikkö Miikka Hakari esittelemään asiaa
- Hoitotahto ja edunvalvontavaltuutus (huhtikuu)
- Sote -muutoksen seuranta

Päätös: Täydennetään toimintasuunnitelma lisäysten mukaan.

9. Vanhusneuvoston edustajat kannustinmallikilpailun raatiin

Hoivakodin kannustinmalli kehitettiin hoiva-asumisen kilpailutuksen yhteydessä yhteistyössä Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Ptty Karviaisen kanssa.

Hoivakodin kannustinmalli kannustaa tuottamaan hoiva-asumisen asukkaalle arvoa ja tyytyväisyyttä elämään. Tavoitteena on kannustaa hyvien käytäntöjen kehittämiseen ja jakamiseen. Laadusta ja positiivisista vaikutuksista palkitseminen lisää asiakkaiden, työntekijöiden ja koko yhteisön hyvän olon tunnetta.

Hoivakodit lähettävät kannustinmallikilpailuun ehdotuksensa. Kilpailun päätyttyä kuntien edustajat arvioivat 10 parasta asiakastyytyväisyyskyselyn sekä käytänteiden perusteella jatkoon, joista lopuksi raati valitsee parhaat palkitsemista varten.

Kannustinmallikilpailun raadissa on asukkaiden edustaja, omaisten edustaja, vanhusneuvoston edustus ja tilaajakuntien sopimusvalvonnasta vastaavia virkamiehiä.

Raati pidetään 14.1.2020 iltapäivällä. Raatiin pyydetään kaksi edustajaa

vanhusneuvostosta valitsemaan kilpailun parhaan käytänteen muiden raadin edustajien kanssa.

Päätösehdotus: nimettiin vanhusneuvoston edustajiksi raatiin Katri Rannisto ja Kerttu Perttilä.

10. Tiedoksi merkittävät asiat:

10.1 Vanhusneuvoston kannanotto valtuuston neuvottelutoimikunnalle

10.2 Sosiaali- ja terveystoimen vastine kuntalaisaloitteeseen seniorineuvolasta

Päätös: merkittiin tiedoksi asiat 10.1 ja 10.2.

11. Toimialojen ja konserniesikunnan ajankohtaiset asiat ikääntyneen väestön näkökulmasta

11.1 Tekninen ja ympäristötoimi/ Sirkku Wallin

Tapiolan tilanne muuttuu kaiken aikaa eivätkä opasteet ole riittäviä. Asukasillassa annettiin paljon palautetta opasteista. Nyt on riittävästi kulkureittejä, mutta miten hyvin ne hahmottuvat, on epäselvää. Opasteita on laadittu runsaasti vuosien varrella, joten paikoin on jäänyt nykyisellään vääriä opasteita. Vanhoja opasteita pitää karsia. Vakiintuneita kulkureittejä ei ole vielä ehtinyt syntyä. Tapiolan rakentaminen jatkuu vielä. Vesiputoustalon ja Satakielenrinteen alue on muutoksessa, ja tämä vaikuttaa Itätuulenkujan käyttöön. Pohjoispuolella Tapiolan kulttuurikeskushanke vaikuttaa liikkumiseen. Etenkin ikääntyneille nämä ovat haaste, koska tutut reitit ovat osin kadonneet. Tarvitaan kuntalaisten vinkkejä vääristä ja puuttuvista opasteista. Aloite bussilinjasta Tapiolasta Leppävaaran uimahallille on tehty.

Käsittelystä: Tapiola Gardenin edestä on vaikea löytää eteenpäin. Tähän usein jätetään autolla ikääntyneitä, jotka eivät välttämättä hahmota, miten pääsee määränpäähän. Siihen tarvittaisiin kartta, jotta ihmiset ymmärtävät, missä he ovat.

Päätös: palataan asiaan tammikuussa.

11.2 Konserniesikunta/ Kari Sirviö

Kutsukyytipalvelupilotti HSL:n kanssa on käynnissä maaliskuun 2020 puoliväliin asti. Kyydin voi tilata sovelluksen kautta kotiovelle. Kyyti maksaa 2 euroa. Maksuun ei voi käyttää HSL -korttia/ vastaavaa mobiilisovellusta. Tarvittava Via Vanin sovellus löytyy Google- tai Apple storesta.

11.3 Sosiaali- ja terveystoimi/ Matti Lyytikäinen

Viherlaakson terveysasemanrakennuksesta on käynyt ilmi, että rakennus niin huonossa kunnossa, että toiminta on pikimmin siirrettävä muualle. Tällä hetkellä tilaa löytyy Kilon terveysasemalta. Asukastilaisuudessa 10.12.2019 oli tiivis tunnelma. Asukkaat toivovat lähipalveluna terveysasematoimintaa.

12. Muut asiat

12.1 Voiko saada vanhusneuvoston esityslista nettiin?

Keskusteltiin, onko tälle tarvetta.

Päätös: selvitetään asiaa.

12.2 Juvanpuiston 16.12. 2019 koululla 9-11 joululaulajaiset

Tarjolla on glögiä, pipareita ja joulutorttuja. Tervetuloa.

Päätös: merkittiin tiedoksi.

Kevään 2020 vanhusneuvoston kokoukset klo 12.30-15.30 (tilat varattu klo 16 asti)

08.1.2020

12.2.2020

11.3.2020

22.4.2020

13.5.2020 lyhyt kokous ja järjestötapaaminen

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.18.

Olli Männikkö
puheenjohtaja

Maria Rysti
sihteeri

Matti Passinen
pöytäkirjan tarkastaja